

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

Međunarodni
krivični sud za
bivšu Jugoslaviju

Press Release . Communiqué de presse . Saopštenje za javnost

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument.)

TRIAL CHAMBER

CHAMBRE DE 1ÈRE INSTANCE

PRETRESNO VIJEĆE

Den Haag, 28. oktobar 2003.

JL/P.I.S./795-t

PRESUDA U PREDMETU TUŽILAC PROTIV PREDRAGA BANOVIĆA

- **Predrag Banović osuđen na 8 godina zatvora**

U nastavku se nalazi rezime presude koju je izreklo Pretresno vijeće III, u sastavu: sudija Patrick Robinson (predsjedavajući), sudija Richard May i sudija O-Gon Kwon. Presudu je u sudnici pročitao predsjedavajući sudija.

Na ovoj sjednici će Pretresno vijeće donijeti svoju presudu u ovom predmetu. Ovo što slijedi samo je rezime pisane presude i nije njen sastavni dio. Pisana presuda biće na raspolaganju stranama i publici po završetku ove sjednice.

Na ročištu održanom 26. juna 2003. optuženi se izjasnio krivim po tački 1 Konsolidovane optužnice, za progon kao zločin protiv čovječnosti kažnjiv po članovima 5 (h) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda. Optuženi se izjasnio krivim na osnovu Sporazuma o izjašnjanju o krivici koji su strane sklopile 5. juna 2003. godine. Tim sporazumom tužilac je prihvatio da će nakon izjašnjanja o krivici i donošenja osude zatražiti da mu se dozvoli da povuče, i to neopozivo, sve preostale tačke optužnice, krivičnu odgovornost i navode protiv optuženog koji nisu navedeni u Sporazumu o izjašnjanju o krivici. Pretresno vijeće je potom odbacilo sve preostale tačke optužnice protiv optuženog, kao i krivičnu odgovornost za radnje drugih osoba kako je navedena u optužnici.

Rasprava o kazni u ovom predmetu održana je 3. septembra 2003. i tom prilikom su strane šire obrazložile argumente koje su u svojim podnescima iznijele o faktorima koje treba uzeti u obzir prilikom određivanja kazne. I tužilac i odbrana predložili su da Pretresno vijeće izrekne kaznu zatvora u trajanju od osam godina. Pretresno vijeće je zatim zatvorilo raspravu u predmetu kako bi razmotrilo kaznu.

Pisani prikaz činjeničnog osnova krivičnog djela i učešća g. Banovića bio je priložen Sporazumu o izjašnjanju o krivici. Taj Činjenični osnov dogovoren je između optuženog i njegovog advokata, te se Pretresno vijeće na njega oslanja prilikom odmjeravanja kazne. Slijedi prikaz činjenica koje se u njemu opisuju.

Predmet protiv optuženog odnosi se na događaje u opštini Prijedor, smještenoj u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine. Nakon što su u ljeto 1992. godine zbačene opštinske vlasti u Prijedoru, vlasti bosanskih Srba u opštini Prijedor protivpravno su izvršile segregaciju velikog broja muškaraca, žena i djece koje su potom privede i zatvorile u tri glavna logora, od kojih je jedan bio Keraterm, logor koji se nalazio u fabrici keramike na istočnom kraju grada Prijedora.

Tvrđi se da su te događaje organizovale i dirigovale vlasti bosanskih Srba kako bi sprovele jedan dio opšteg cilja udruženog zločinačkog poduhvata rukovodstva bosanskih Srba, odnosno da bi trajno i prisilno uklonile nesrpsko stanovništvo iz opštine Prijedor u skladu s ciljem uspostavljanja i kontrole nad odvojenom srpskom teritorijom unutar Bosne i Hercegovine.

Logor Keraterm počeo je da funkcioniše 23. maja 1992, a u njemu se nalazilo i do 1.500 zatočenika. Taj logor, kao i drugi, vođen je na način koji je bio sračunat na zlostavljanje i progon nesrba iz Prijedora i drugih područja, i putem kojeg se htjelo nesrbe ukloniti sa te teritorije, a one koji

Adresa na Internetu: <http://www.un.org/icty>

Public Information Services/Press Unit/Služba za informiranje javnosti

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-416-5356; 416-5343 Fax: +31-70-416-5355

ostanu podjarmiti. Ispitivanja, teški oblici premlaćivanja, seksualno zlostavljanje i ubistva u logoru Keraterm događala su se, kako se tvrdi, svakodnevno. Životni uslovi bili su surovi i nehumani.

Predrag Banović je bio stražar u logoru Keraterm u periodu od 20. juna 1992. do 6. augusta 1992. Učešće optuženog u udruženom zločinačkom poduhvatu bilo je ograničeno na njegove radnje unutar logora Keraterm, koje uključuju učestvovanje u premlaćivanju i zlostavljanju zatočenika. Zatočenici su tokom svog boravka u logoru, pored ponižavanja, šikaniranja, te fizičkog i psihičkog zlostavljanja, trpili surove, nehumane i degradirajuće uslove zatočenja.

U Činjeničnom osnovu se takođe opisuju bijedni životni uslovi u logoru Keraterm. Prostorije su bile prenapučene i zatočenici često nisu imali dovoljno prostora da legnu ili da se kreću. Nadalje, zatočenici nisu imali odjeće za presvlačenje ni posteljinu, a ljekarska pomoć je bila ograničena. Obroci hrane koja im je davana bili su krajnje oskudni, a pristup vodi je bio ograničen. Toaleti i sanitarni objekti bili su neadekvatni i u vrlo lošem stanju. Zatočenicima nisu bile omogućene fizičke aktivnosti i nije im bilo dozvoljeno da redovno izlaze napolje na svjež zrak.

Vlasti u Keratermu, kao i "posjetioci", redovno su zatočenike podvrgavali teškim premlaćivanjima, ispitivanjima i okrutnim i ponižavajućim postupcima. Mnogi zatočenici su ubijeni. Premlaćivanja su se često događala pred očima drugih zatočenika, a pratili su ih ponižavajući komentari i uvrede. Premlaćivanja su izazivala teške fizičke i psihičke povrede. Ljekarska pomoć nakon premlaćivanja bila je nedovoljna ili je uopšte nije bilo. Mnogi zatočenici nisu preživjeli logor.

Optuženi je bio stražar u logoru Keraterm i nije imao nikakav čin. Međutim, optuženi je bio svjestan sistema zlostavljanja u logoru, učestvovao je u maltretiranju i premlaćivanju zatočenika u logoru i imao je namjeru da i sam ostvaruje taj opšti dogovoreni sistem zlostavljanja. Optuženi je, između ostalog, učestvovao u premlaćivanju zatočenika u logoru Keraterm koje je rezultiralo njihovom smrću. Konkretno, optuženi je priznao da je odgovoran za učestvovanje u pet ubistava koja su navedena u Činjeničnom osnovu i u pismenoj presudi. Optuženi priznaje da je pored toga učestvovao u premlaćivanju još dvadesetsedmero ljudi.

Što se tiče faktora relevantnih za odmjeravanje kazne, Pretresno vijeće je prvo razmotrilo težinu krivičnog djela, imajući na umu da pri tom mora uzeti u obzir konkretne okolnosti ovog predmeta, kao i oblik i stepen učešća optuženog u krivičnom djelu.

Tužilac je ustvrdio da su u ovom predmetu djela počinjena u osnovi zločina progona, u vezi kojeg se optuženi izjasnio krivim - to jest, pet ubistava i dvadeset i sedam slučajeva premlaćivanja zatvorenika u logoru Keraterm - sama po sebi teška djela. Uslovi zatočenja u logoru opisani su kao surovi, nehumani i ponižavajući za sve zatvorenike. Za optuženog se tvrdi da je zloupotrijebio svoj položaj stražara u logoru time što je zatvorenike podvrgavao bezrazložnom i konstantnom ponižavanju, šikaniranju i nasilju.

Pretresno vijeće napominje da je krivično djelo progona samo po sebi veoma teško. Njegov jedinstveni karakter proizlazi iz uslova posebne diskriminatorne namjere, zbog koje se ovo krivično djelo smatra posebno teškim zločinom. U ovom slučaju, težina ovog krivičnog djela vidi se iz djela kojima je počinjen progon a za koja je optuženi proglašen krivim, a to su:

- (a) ubistvo pet zatvorenika;
- (b) premlaćivanje dvadeset i sedam zatvorenika; i
- (c) zatočenje u nehumanim uslovima, šikaniranje, ponižavanje i psihičko zlostavljanje nesrba zatočenih u logoru Keraterm.

Pretresno vijeće prihvata da su ta djela, bilo da se posmatraju zasebno ili u kombinaciji, te kad se prouče u kontekstu, izuzetno teška. Strane su se složile, a Pretresno vijeće uvjerilo, da je zarobljavanje i zatvaranje nesrba u nehumanim uslovima u logoru Keraterm sprovedeno s namjerom da se izvrši diskriminacija nad zatočenicima nesrbima. Direktno učešće optuženog u izvršenju tih krivičnih djela, te njegovo prisustvo u trenucima kad su drugi činili krivična djela, uz njegovu svijest o tome, faktori su koje je Pretresno vijeće razmotrilo prilikom odmjeravanja kazne.

Obrana je ustvrdila da bi Pretresno vijeće prilikom ocjenjivanja težine krivičnog djela i uloge optuženog trebalo uzeti u obzir i niz drugih faktora. Kao prvo, niski čin optuženog, kao drugo, stanje svijesti optuženog, koji, tvrdi se, nikad nije imao namjeru da nekog ubije, te kao treće, efekat koji je agresivna ratna propaganda imala na optuženog.

Pretresno vijeće ne može prihvatiti tvrdnju da je nizak čin optuženog relevantan za ocjenu težine krivičnog djela u ovom predmetu. Činjenica da je optuženi prijestupnik nižeg ranga u odnosu na sveukupnu strukturu nadležnosti u logoru Keraterm ili u Prijedoru ne može izmijeniti težinu krivičnih djela za koja je optuženom izrečena osuđujuća presuda, niti okolnosti u kojima ih je počinio.

U pogledu stanja svijesti optuženog, za njegovo stanje svijesti se ne može reći da utječe na težinu krivičnog djela. Nadalje, Pretresno vijeće se osvjedočilo da je optuženi učestvovao u tim premlaćivanjima s namjerom da žrvama nanese teške fizičke povrede ili smrt.

Što se tiče trećeg argumenta, uloge ratne propagande – ona, dakako, nema uticaja na težinu krivičnog ponašanja optuženog i prikladnije ju je razmatrati u vezi s olakšavajućim faktorima.

Tužilaštvo tvrdi da Pretresno vijeće u ocjeni težine krivičnog djela treba uzeti u obzir i položaj žrtava, uključujući njihovo zdravstveno stanje. Pretresno vijeće se slaže da taj element utiče na težinu krivičnog djela. Činjenica da su zatočeni bili civili od kojih su neki bili zatočeni i po tri mjeseca relevantna je za razmatranje težine krivičnih djela. Međutim, civilni status žrtava ne čini krivično djelo nužno težim budući da krivično djelo progona, za koje je optuženom izrečena osuđujuća presuda, uključuje civilni status žrtava kao neophodni pravni element.

Pretresno vijeće se takođe slaže s time da su inferiorni položaj i ranjivost žrtava, te kontekst u kojemu su ta krivična djela počinjena, faktori relevantni za ocjenu težine krivičnog djela.

Prijedimo na otežavajuće okolnosti. Tužilaštvo tvrdi da ranjivost žrtava i činjenicu da je optuženi zloupotrijebio svoj položaj dok je bio na dužnosti treba smatrati otežavajućim okolnostima.

Premda se Pretresno vijeće slaže s time da se podređenost i ranjivost žrtava, te okolnosti u vezi s krivičnim djelom mogu smatrati otežavajućim okolnostima, smatra da su ti faktori već uzeti u obzir u ocjeni težine krivičnog djela. Međutim, činjenica da je optuženi dok je bio na dužnosti zloupotrijebio svoj položaj i ovlaštenja koja je imao nad zatočenicima tako što ih je zlostavljao i premlaćivao ne pokazujući nimalo obzira za ljudski život i dostojanstvo predstavlja otežavajući faktor u ovom predmetu.

Što se tiče olakšavajućih okolnosti, i Tužilaštvo i obrana tvrde da potvrdno izjašnjavanje o krivici i prihvatanje odgovornosti treba smatrati olakšavajućom okolnošću. Obrana dalje tvrdi da olakšavajućim okolnostima treba smatrati čin optuženog i njegov podređeni položaj u policijskoj hijerarhiji, njegov karakter, lične okolnosti i ponašanje u Pritvorskoj jedinici.

Pretresno vijeće napominje da je "značajna" saradnja optuženog s tužiocem jedina olakšavajuća okolnost koja se izričito spominje u Pravilniku, a ocjena o tome da li je saradnja optuženog značajna ovisi o količini i kvalitetu informacija koje on ili ona daju.

U ovom predmetu, Tužilaštvo prihvata da je postojala izvjesna saradnja i obećanje o budućoj saradnji. Tužilaštvo, međutim, tvrdi da se za stepen te saradnje ne može reći da je "značajan". S druge strane, obrana tvrdi da je optuženi značajno saradivao svojim potvrdnim izjašnjavanjem o krivici, razgovorima s Tužilaštvom i obećanjem o budućoj suradnji.

Pretresno vijeće konstatuje da se saradnja s Tužilaštvom uglavnom smatra olakšavajućom okolnošću u određivanju kazne. To, međutim, ne znači da nesaradnja predstavlja otežavajuću okolnost. U ovom predmetu, Pretresno vijeće konstatuje da je optuženi pristao na razgovor s Tužilaštvom i tako pokazao spremnost na saradnju. Informacije koje je dao tokom razgovora i to što se obavezao na buduću saradnju pod uslovima navedenim u sporazumu o izjašnjavanju o krivici faktori su koje je Pretresno vijeće uzelo u obzir u stvaranju zaključka da je ta saradnja značajna, te stoga ispunjava uslove za olakšavajući faktor.

Pretno vijeće je već prilikom razmatranja težine krivičnih djela uzelo u obzir nizak čin optuženoga. Pretnom vijeću nisu predočeni uvjerljivi argumenti da se nizak čin optuženog u policijskim snagama mora smatrati olakšavajućim faktorom. Pored toga, ne postoje dokazi o tome da je optuženi postupao pod bilo kakvom prinudom.

Pretno vijeće prihvata tvrdnju odbrane da je optuženi bio spreman na saradnju i da se korektno vladao za vrijeme pritvora na Međunarodnom sudu, te je taj faktor uzelo u obzir. Pretno vijeće ima diskreciono pravo da uzme u obzir i bilo koji drugi faktor koji smatra olakšavajućim.

Razmatrajući sada najprije potvrdno izjašnjanje o krivici, Pretno vijeće se slaže s tvrdnjom prihvaćenom u nekoliko predmeta pred Međunarodnim sudom da potvrdno izjašnjanje o krivici, u principu, treba smatrati olakšavajućim faktorom u određivanju kazne. Potvrdno izjašnjanje o krivici nedvojbeno značajno doprinosi tome da Međunarodni sud ostvari svoj temeljni zadatak utvrđivanja istine. Potvrdno izjašnjanje o krivici doprinosi i opštem dobru kada je, kao što je to sada slučaj, dato prije početka suđenja budući da štedi vrijeme i resurse potrebne za duga suđenja na Međunarodnom sudu. Pretno vijeće stoga smatra da optuženom u potpunosti treba priznati potvrdno izjašnjanje o krivici kao olakšavajući faktor. Pretno vijeće se takođe uvjerilo da izjave koje je optuženi dao u razgovorima s Tužilaštvom, kao i na raspravi o odmjeravanju kazne, pokazuju njegovo iskreno kajanje.

Dalje, Pretno vijeće je dužno uzeti u obzir faktore u vezi s "individualnim prilikama osuđenika". Odbrana tvrdi da životnu dob i porodičnu situaciju optuženog, te činjenicu da nikad nije bio kažnjavan, treba smatrati olakšavajućim faktorima.

Pretno vijeće napominje da se u nekim predmetima životna dob smatrala olakšavajućim faktorom. U ovom predmetu, Vijeće konstatuje da je optuženi imao 23 godine u vrijeme kada su krivična djela počinjena. Prije sukoba, Predrag Banović je radio kao konobar. Odbrana je podnijela nekoliko izjava koje svjedoče o dobrom karakteru optuženog prije rata. Ubrzo nakon početka sukoba u Prijedoru optuženi je mobilizovan u policijske snage i kasnije raspoređen u Keraterm na dužnost stražara. Nije imao veliko iskustvo i prije tog zadatka nije prošao nikakvu obuku. Pretno vijeće je te faktore, kao i ranije nekažnjavanje, razmatralo kao faktore relevantne za izricanje blažih krivičnih sankcija. Pretno vijeće, međutim, naglašava da ti faktori ne mogu značajno ublažiti kaznu. Pretno vijeće je kao olakšavajući faktor uzelo u obzir to što je optuženi oženjen i ima dijete.

Pretno vijeće smatra da bi u ovom predmetu bilo neprimjereno ublažiti kaznu optuženom na osnovu tvrdnje da je on ispodprosječne inteligencije i pokazuje znakove emocionalne nezrelosti. Pretno vijeće se nadalje nije uvjerilo da je kod optuženog postojao neki oblik duševne nesposobnosti koji bi se mogao smatrati olakšavajućim faktorom. Isto tako, Pretno vijeće ne prihvata argument da karakter optuženog nije bio dovoljno jak da se on odupre ratnoj propagandi. Kao što je već rečeno, optuženi je počinio vrlo teške zločine. Nema dokaza da je optuženi postupao pod prinudom. Pretno vijeće se uvjerilo da je optuženi dobrovoljno učestvovao u zlostavljanju, premlaćivanju i ubijanju zatočenika u logoru Keraterm.

Odbrana je podnijela izjave svjedoka koje pokazuju da je optuženi pomogao pojedinim zatočenicima čiji su mu se rodbina i prijatelji obratili za pomoć. Postoje i izjave koje pokazuju da je optuženi tokom rata pomagao izvjesnim bosanskim Muslimanima i drugim nesrpskim porodicama. Premda se za ta djela ne može reći da su bitno doprinijela dobrobiti zatočenika nesrpske nacionalnosti u logoru Keraterm uopšte, ona ipak umanjuju ukupno kažnjivo ponašanje optuženog.

Pretno vijeće je razmotrilo i ocijenilo težinu svih relevantnih faktora koje treba uzeti u obzir pri određivanju kazne u ovom predmetu, uključujući težinu krivičnih djela, sve otežavajuće okolnosti i sve olakšavajuće okolnosti. Pretno vijeće je razmatralo i relevantnu svrhu kažnjavanja, kao i opštu praksu u vezi s izricanjem kazni zatvora na sudovima u bivšoj Jugoslaviji.

Prema sporazumu o izjašnjanju o krivici, strane su zajednički predložile da se izrekne kazna zatvora u trajanju od osam godina. Taj sporazum ne obavezuje Pretno vijeće.

Krivično djelo progona postaje još teže ako se u obzir uzmu krivična djela u njegovoj osnovi. Optuženi je priznao da je direktno i lično učestvovao u nanošenju velike boli i tjelesnih povreda žestokim premlaćivanjem zatočenika u logoru Keraterm. Još je značajnije to što je Predrag Banović osuđen za učestvovanje u premlaćivanjima koja su bila uzrok smrti petorice zatočenika i u premlaćivanju još dvadeset i sedam drugih zatočenika. Taj faktor se svakako mora odraziti na kaznu.

Pretno vijeće je utvrdilo da je optuženi, dok je bio na dužnosti u logoru, zloupotrebljavao svoj položaj tako što je zlostavljao i ponižavao zatočenike ne pokazujući pritom nimalo obzira za ljudski život i dostojanstvo. Činjenica da je riječ o prijestupniku nižeg ranga u odnosu na sveukupnu strukturu nadležnosti u logoru Keraterm ne može izmijeniti težinu počinjenih krivičnih djela za koja mu je izrečena osuda. S druge strane, Pretresno vijeće je uzelo u obzir sve relevantne olakšavajuće okolnosti u ovom predmetu.

Kazna

Vas, Predraga Banovića, ovo Pretresno vijeće – nakon što je pripisalo odgovarajuću težinu raznim faktorima koji se iznose u ovoj Presudi - osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina.

Trajanje kazne počinje današnjim danom. Do danas ste u pritvoru u Pritvorskoj jedinici proveli ukupno 716 dana. Imate pravo na to da Vam se taj period uračuna u izdržavanje kazne. Ostaćete u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne organizuje Vaš transfer u državu u kojoj ćete izdržavati kaznu.

Integralan tekst presude možete naći na Internet stranici MKSJ-a, a na zahtjev ga može dobiti i od Službe za informisanje javnosti ili Outreach programa.